

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

ตอนที่ ๖ : อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

โดย นายพิสิษฐ์ วงศ์เธียรธนา
นิติกรชำนาญการพิเศษ กองกฎหมาย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑. บทเกริ่นนำ

ในช่วงเริ่มแรกก่อนที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น นโยบายหรือการขับเคลื่อนภารกิจด้านการบริหารจัดการสาธารณภัยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ จะมุ่งเน้นเรื่อง “การป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัย” จนกระทั่งต่อมาหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ได้มีการพัฒนาแนวความคิดการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยปรับเปลี่ยนมาใช้แนวคิด “การจัดการสาธารณภัยเชิงบูรณาการ” จนกระทั่งในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับ “การลดความเสี่ยงและจัดการสาธารณภัยอย่างยั่งยืน” ตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๗๓ หรือ “กรอบเซนได” (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030 : The Sendai Framework) โดยมีเป้าหมายป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่และลดความเสี่ยงที่มีอยู่ เพื่อป้องกันและทำให้ความล่อแหลมและเปราะบางต่อภัยพิบัติลดน้อยลงตลอดจนช่วยให้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญเหตุและฟื้นฟูที่ดียิ่งขึ้น อันนำไปสู่ความสามารถที่จะรับมือและฟื้นคืนกลับได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพซึ่งถือเป็นนโยบายระดับชาติด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีวิวัฒนาการมาตามลำดับ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือ กปภ.ช. ถือเป็นคณะบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติตามเป็นรูปธรรมโดยการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแห่งชาติตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะฝ่ายเลขานุการ กปภ.ช. ได้จัดทำไว้ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบให้ส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งนับถึงปัจจุบันได้มีการประกาศใช้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปแล้วจำนวน ๒ ฉบับด้วยกัน ได้แก่ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ ซึ่งถือเป็นแผนฉบับแรกที่ใช้บังคับ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ อันเป็นแผนฉบับที่สองที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามเวลาที่กฎหมายกำหนด เมื่อมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแผนที่เปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อแผนดังกล่าวได้ใช้มาครบห้าปีแล้ว (มาตรา ๔๔)

๒. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ “คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” หรือ “กปภ.ช.” มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๑ (๑)

ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

(๓) บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

(๔) ให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ในวรรคหนึ่ง กปภ.ช. จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนหรือตามที่มอบหมายก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง กปภ.ช. อาจเรียกให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมหรือชี้แจงหรือให้ข้อมูลก็ได้

๓. ตัวอย่างการใช้อำนาจตามกฎหมายของ กปภ.ช. ในห้วงเวลาที่ผ่านมา

๑. การวางระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๕) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

นอกเหนือไปจากใช้อำนาจตามมาตรา ๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๖) ซึ่งมักจะเป็นเรื่องในทางนโยบายประจำเมื่อมีการประชุม กปภ.ช. โดยมุ่งหวังให้เกิดการสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชนที่ดำเนินชีวิตอยู่ในประเทศไทยแล้ว การใช้อำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและบำรุงขวัญกำลังใจของบรรดาผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ท้องถิ่น โดยเฉพาะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) คือ ตามใช้อำนาจ กปภ.ช. ตามมาตรา ๗ (๕) วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ก็เริ่มได้รับการตอบรับและขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุเพราะ กปภ.ช. ได้พิจารณาเห็นถึงความจำเป็นที่รัฐต้องส่งเสริมด้านการบำรุงขวัญกำลังใจของอปพร. จึงได้วางระเบียบขึ้นมาจำนวน ๑ ฉบับ คือ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้ “ค่าใช้จ่าย” ตามระเบียบนี้หมายถึง เงินที่มอบให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าพาหนะการชดเชยการทำงาน หรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของ อปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ระเบียบกำหนด

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนหรือตามที่มอบหมาย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

ปัจจุบัน กปภ.ช. ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติสู่การปฏิบัติในลงลึกในรายละเอียดของการจัดการสาธารณภัยแต่ละประเภท โดยจัดให้มีคณะกรรมการทั้งสิ้น จำนวน ๑๐ คณะ* ประกอบด้วย

- ๑) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
- ๒) คณะอนุกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย
- ๓) คณะอนุกรรมการบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม และภัยแล้ง
- ๔) คณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคีชีภัย
- ๕) คณะอนุกรรมการบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากแผ่นดินไหวและสึนามิ
- ๖) คณะอนุกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศกับการจัดการสาธารณภัย
- ๗) คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการสาธารณภัย
- ๘) คณะอนุกรรมการด้านการป้องกัน ลดผลกระทบและฟื้นฟูพื้นที่ประสบสาธารณภัยโดยใช้

โครงสร้าง

- ๙) คณะอนุกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑๐) คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการจัดการภาวะฉุกเฉินตามแผนการป้องกันและบรรเทา

สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ต่อไปจะได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑

.....

* คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่ ๐๑/๒๕๖๐ - ๑๐/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ ลงนามโดยพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ